

Πλήθος διδασκάλων ἐνθ' ἄν.: Ἀχά! γλέπου πονλὸν δασκαλονμάδ' σήμιρα 'ς τοῦ χουριό μας! "Ηπ. (Κουκούλ.) Συνών. δασκαλοβρόχι, δασκαλολόγι.

δασκαλοπαίδι τό, "Ηπ. Κουκούλ. (Μαργαρίτ.) Πελοπν. (Μανιάκ. 'Ολυμπ.) —Λεξ. Βλαστ. 412 Πρω. Δημητρ. δασκαλονπαίδ' Θεσσ. Θράκ. (Καλόδ. Μάδυτ.) Μακεδ. δασκαλοπαίδιν Πόντ. (Κερασ. Τρίπ.) δασκαλοπαίδι Πόντ. (Οἶν.) δασκαλοπαίδ' Πόντ. (Τραπ.) δασκαλονπαίδ' "Ηπ. (Κουκούλ.) "Ιμβρ. Μακεδ. (Βαρβάρ. Βόιον) Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Αστακ.) δασκαλόπαιδο Δαρδαν. (Σίγ.) δασκαλόπιδον Θεσσ. (Φάρσαλ.) Λῆμν.

Ἐκ τῶν οὖς. δάσκαλος καὶ παιδί.

1) Τὸ τέκνον τοῦ διδασκάλου "Ηπ. (Κουκούλ. Μαργαρίτ.) Πόντ. (Κερασ.): Κρίμα! νά'νι κι δασκαλονπαίδ' κι νά' μὴν τὰ παίρν' τὰ γράμματα! Κουκούλ. Συνών. δασκαλάκι 2. 2) Δασκαλάκι 3, τὸ ὅπ. βλ., Δαρδαν. (Σίγ.) "Ηπ. (Κουκούλ.) Θεσσ. Θράκ. (Καλόδ. Μάδυτ.) "Ιμβρ. Λῆμν. Μακεδ. Πελοπν. (Μανιάκ. 'Ολυμπ.) Πόντ. (Τραπ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Αστακ.) —Λεξ. Βλαστ. 412 Πρω. Δημητρ.: Αἰθριου τὰ δασκαλονπαίδια θὰ πᾶνι ἰκδρομῇ 'ς τοῦ βουνό μι τοῦ δάσκαλου τ'ς Στερελλ. Οὐλοῦ δασκαλονπαίδια ἦταν αὐτὰ π' τσάξ'σαν τὰ τζάμια 'ς τοῦ μαγαζι Κουκούλ. Με λουλούδια ντένουμε τὸν ἐπιτάφιο, τὰ δασκαλοπαίδια μαζώνουνε τὰ λουλούδια Μανιάκ. Ἐσκόλασαν τὰ δασκαλόπαιδα Τραπ. || "Ἀσμ.

Κι οὐλο δασκάλους ρώταγε κι οὐλο δασκαλοπαίδια: —Μὴν εἶδες τὸν Καράμπελα κι αὐτὸν τὸν Βασιλάκη; 'Ολυμπ.

Τὰ μοναστήρια σήμαναν κ' οἱ ἐκκλησιῆς διαβάζουν κι τὰ δασκαλοπαίδια σου λέγον τὰ πινακίδια Μακεδ.

Πιρνάει κι ἀπ' τοῦ κρασοπουλεό, παίρνει καλοὺς μπι-
κρήδες,

πιρνάει κι ἀπ' τὴν παιδουμάζουξη, παίρνει δασκαλονπαίδια 'Αστακ.

Τραγούδησι, πουλλάκι μου, σὰν βοῦ' σουν μαθημένον, σὰν βοῦ' σουν δασκαλόπιδον κι ἀπ' τοῦ σχουλεό βγα-
σμένον

Λῆμν.

δασκαλόπαππας ὁ, "Ηπ. (Κουκούλ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὖς. δάσκαλος καὶ παππᾶς.

Ἄσμων τὴν ιδιότητα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διδασκάλου: Σάματ' παίρν' λίγα λιπτά; Αὐτὸς εἶνι δασκαλόπαππας κι παίρν' ἀπὸν δυὸ μιριές!

δασκαλοπληρωμή ἡ, Λεξ. Βάιγ.

Ἐκ τῶν οὖς. δάσκαλος καὶ πληρωμή. "Η λ. καὶ εἰς Βλάχ.

"Η πληρωμή, ἡ ἀμοιβή τοῦ διδασκάλου.

δασκαλοποιητής ὁ, ἐνιαχ. δασκαλοποιητής Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὖς. δάσκαλος καὶ ποιητής.

Ποιητὴς λόγιος ἐνθ' ἄν.: "Ἀσμ.

Συνήθεια ἦτον ἐξ ἀρχῆς 'ς ἐμᾶς εἰς τοὺς γραφιᾶδες ὅσοι ἔτυχαν ἀληθεῖς δασκαλοποιητᾶδες.

Κύπρ.

δασκαλοπούλα ἡ, σύνθη. δασκαλοπούλον 'Αστυπ. δασκαλοπούλ-λᾶ Κῶς

Ἐκ τοῦ οὖς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -πούλα, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ. MNE 1, 636 κ.έξ.

"Η θυγάτηρ τοῦ διδασκάλου ἐνθ' ἄν.: Δασκαλοπούλα 'ναι, μὰ δέ 'φελᾶ 'ς τὰ γράμματα Κρήτ. (Σητ.) Ἐμάθετε τὰ νέα; Γαμβρολοῦται ἡ δασκαλοπούλ-λᾶ Κῶς. Ἐτέλτωσεν ἡ προξεν-νιά τσ' ἡ δασκάλ'τσα γέννησεμ μητρυνιά τῆς δασκαλοπούλτας τῆς 'Αστυπ. || "Ἀσμ.

Δασκαλοπούλα κάθεται χαμάρωστη 'ς τὸ δῶμα (χαμάρωστη = ὀλίγον ἀσθενῆς) Κρήτ. (Νεάπ.)

δασκαλόπουλο τό, δασκαλοπούλιν Πόντ. (Κερασ.) δασκαλοπούλ' Πόντ. (Τραπ.) δασκαλόπουλο Κρήτ. Πελοπν. ('Αρκαδ.) Χίος —Λεξ. Πρω. Δημητρ. δασκαλόπ'λο Πελοπν. (Βαλτεσιν. Καλάβρυτ.) δασκαλόπ'λου Θεσσ. (Λάρ.) Θράκ. (Αἶν.) Μακεδ. (Βέρ. Γρεβεν. κ.ά.) Στερελλ. ('Υπάτ.) δασκαλόπουλ-λο Εὐβ. (Κουρ. κ.ά.) Καρ. ('Αλικαρνασσ.) Κάρπ. Κῶς Ρόδ. Σύμ. Τῆλ. κ.ά. δασκαλόπουλ-λᾶ Κῶς Νίσυρ. Ρόδ. Τῆλ. κ.ά. δασκαλόπουλτο 'Αστυπ.

Ἐκ τοῦ οὖς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -πουλο, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 636 κ.έξ. Πβ. τύπ. δασκαλόπουλον εἰς Σομ.

1) Δασκαλόπαίδι 1, τὸ ὅπ. βλ., Κρήτ. Κῶς Μακεδ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Στερελλ. ('Υπάτ.) —Λεξ. Πρω. Δημητρ. 2) Δασκαλάκι 1, τὸ ὅπ. βλ., Λεξ. Δημητρ. 3) Δασκαλάκι 3, τὸ ὅπ. βλ., 'Αστυπ. Εὐβ. (Βρύς. Κουρ.) Θράκ. (Αἶν.) Κάρπ. Κῶς Μακεδ. (Βέρ.) Νίσυρ. Πελοπν. ('Αρκαδ. Βαλτεσιν. Καλάβρυτ.) Πόντ. (Τραπ.) Ρόδ. Σύμ. Τῆλ. Χίος: Ἐρχονται τὰ δασκαλόπουλα, θὰ μόλητσε τὸ σκολεῖο (ἐρχονται = ἐρχονται, μόλητσε = σχόλασε) Βρύς. Τὴν ὥρα ποὺ σκολαίν-νανε τὰ δασκαλόπουλ-λα Κουρ. Σκολάσαν τὰ δασκαλόπουλ-λᾶ Κῶς. Τὰ δασκαλόπουλᾶ παίζ'νε ἀπέσ' 'ς τὸ σκολεῖον Τραπ. || Φρ. Δασκαλόπουλ-λα δαιμονόπουλ-λα (διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὰς ἀταξίας των) Κάρπ. || "Ἀσμ.

Βρίσκουν δὰ δασκαλόπουλ-λᾶ 'πὸ φόβομ μαζ-ζεμένα, κ' ἦτον δὰ κακορρίζ-ζικα οὐλ-λᾶ δακρολουσμένα Νίσυρ.

Ἀνάμεσα 'ς τὰ φρύδια σου θὰ χτίσουν 'νὰ σκουλεῖον, νὰ γίνου δασκαλόπουλου μ' ἓνα χρυσὸ βιβλίον Αἶν. β) Νεαρὸς βοηθὸς ἱεροψάλτου Θεσσ. (Λάρ.) Μακεδ. (Γρεβεν.) κ.ά.: "Ἀσμ.

Τὰ μοναστήρια σήμαναν κ' οἱ ἐκκλησιῆς διαβάζουν κι αὐτὰ τὰ δασκαλόπ'λα διαβάζουν τὰ βαγγέλια Γρεβεν.

Θὰ ἰδῆς τοὺς νιούς, θὰ ἰδῆς τὶς νιές, θὰ ἰδῆς τὰ παλληκάρια,

θὰ ἰδῆς τὰ δασκαλόπ'λα νὰ στέκουντι νὰ ψάλλουν

Θεσσ. (Λάρ.) Πβ. δασκαλίκος 2γ.

"Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Δασκαλόπουλος καὶ ὡς ἐπών. πολλαχ.

δάσκαλος ὁ, κοιν. καὶ Καππ. ('Ανακ. Ποτάμ. Σινασσ. Τελμ. Φλογ.) Πόντ. ('Ινέπ. Κερασ. Οἶν.) δάσκαλους κοιν. βορ. ἰδιωμ. καὶ Καππ. (Μαλακ.) δάσκαλος Καππ. (Σεμέντρ. Φερτ.) δάσκαους Θράκ. (Καλλίπ.) δάσκαουος Νάξ. (Βοθρ.) δάσκαλος Καππ. (Φάρασ.) διάσκαλος Καππ. (Σίλατ. Σίλ. Φάρασ. Φερτ.) Πόντ. (Οἶν.) διάσκαλο Κορσ. διάσκαλους Καππ. (Μαλακ.) διάσκαλος Καππ. ('Αξ.) δάσκαλος Πόντ. ('Ιμερ. Κοτύωρ. "Οφ. Τραπ. κ.ά.) δέσκαλος Πόντ. ('Αμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Τρίπ. Χαλδ. κ.ά.) δάσκαλον ὁ, Πόντ. (Κερασ.) δάσκαλον Πόντ. ("Οφ. Τραπ.) δάσκαλο Πόντ. ("Οφ. Τραπ.) δάσκαλε ὁ, Τσάκων. (Χαβουτσ.) διά-

σκαλε Τσακων. (Χαβουτσ. κ.ά.) γάσκαλος Κύπρ. γιάσκαλος Καππ. ('Αραβάν. Γούρτον. Φερτ.) γιάσκαους Σαμοθρ. 'άσκαλος Χίος δάσκαλης Καππ. (Ούλαγ.) γιάσκαλης Καππ. (Μισθ.) ράσκαλης Καππ. λάσκαρης Καππ. (Σίλ.) ράσκαρης Καππ. (Σίλ.) Θηλ. δασκάλισσα σύννηθ. δασκάλ'σ-σα Α. Ρουμελ. (Βοδεν.) Θράκ. (Σαρεκκλ.) δασκάλισσα Πόντ. (Τραπ.) δεσκάλισσα Πόντ. (Χαλδ.) δασκάισσα Θράκ. (Καλλίπ.) δασκάλ'τσα Πόντ. δεσκάλ'τζα Πόντ. δασκάλα κοιν. δασκάλαϊνα 'Ηπ. (Κόνιτσ.) Κύπρ. διασκάλινα Καππ. (Σίλατ. Φάρας.) δασκαλίνα Βιθυν. (Κατιρ.) 'Ηπ. (Ζαγόρ. Παρκαμυθ. κ.ά.) δασκαλίνα Πόντ. ('Οφ.) δασκαλέττα Λυκ. (Λιβύσσ.) δεσκάλ'τσα Πόντ. δασκά Τσακων. διασκά Τσακων. ιδασκά Τσακων. δασκαλοῦ Κύπρ. Πληθ. δασκαλαῖοι Μακεδ. (Βελβ. Βόιον Σιάτ.) δασκάλοι σύννηθ. δασκάλ' κοιν. βορ. ιδιωμ. καὶ Καππ. ('Αραβάν.) διασκάλ' Καππ. διασκάλ' Καππ. δάσκαλια Καππ. γιάσκαλοζια Καππ.

Τὸ Βυζαντ. δάσκαλος, τὸ ὅπ. ἐκ τοῦ ἀρχ. διδάσκαλος, δι' ἀνομοίωσιν. Ὁ τύπ. διδάσκαλος καὶ οἱ ἐκ τούτου προελθόντες τύποι δάσκαλος καὶ δέσκαλος ἐκ παρετυμ. πρὸς τὴν πρόθ. διά. Βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 24(1912), 27 Μ. Φιλήντ., Γλωσσογν. 1, 148 'Ανθ. Παπαδόπ., Γραμμ. Ποντ. διαλ., 10 κέξ. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ δ εἰς ρ εἰς τὸν τύπ. ράσκαλης βλ. R. Dawkins, Modern Greek in Asia Minor, 595. Ὁ τύπ. λάσκαρης δι' ἀντιμετάθ. τῶν συμφ. λ-ρ. Διὰ τοὺς τύπ. δασκάλα, δασκάλισσα βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 69. καὶ 2, 73. Διὰ τὸν πληθ.: δασκαλαῖοι βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 2, 21, 26 καὶ R. Dawkins, ἐνθ' ἄν., 595. Διὰ τὸν πληθ. γιάσκαλοζια βλ. R. Dawkins, ἐνθ' ἄν. 104.

1) Ὁ διδάσκων εἰς σχολεῖον καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ δημοδιδάσκαλος κοιν. καὶ Καππ. ('Αραβάν. Γούρτον. Μισθ. Φάρας. Σίλ. κ.ά.) Πόντ. ('Ιμερ. Κοτύωρ. Οἶν. 'Οφ. Τραπ. κ.ά.) Τσακων. (Χαβουτσ.): 'Αρρώστησε ὁ δάσκαλος καὶ γυρίζουν τὰ παιδιὰ 'ς τοὺς δρόμους. Τὸ χωριὸ μένει χωρὶς δάσκαλο, γιὰτὶ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ διορίζονται κἀνένας δὲ θέλει νὰ πάη. Τὰ παιδιὰ πῆγαν ἐκδρομὴ μὲ τοὺς δασκάλους. 'Αποστήθισε τὸ μάθημα νὰ τὸ πῇ τοῦ δασκάλου. Πῆρε δάσκαλο γιὰ τὸ παιδί του. 'Εχει δασκάλα 'ς τὴν κόρη του. 'Σ τὸ χωριὸ βρίσκεις τὸ δάσκαλο, τὸν παπᾶ καὶ τὸν ἀστυνόμο κοιν. 'Εγὼ δὲν κάνω γιὰ δάσκαλος, δὲν ἔχω μεταδοτικὸ 'Αθῆν. Εἶναι καλὸς ὁ δάσκαλος ποὺ 'χετε ἐφέτος; Πελοπν. (Τριφυλ.) Κι ἐφέτος ὁ ἴδιος δάσκαλος θὰ 'ρθῇ νὰ μᾶς ματαδιαβάσῃ 'Οθων. Δὲν ἤξιρα τοῦ μάθ'μα κ' ἐπιρνα οὐλον μεδὲν ποὺ τοῦ δάσκαλου Θεσσ. (Βαθύρρ.) Τὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν ἤμυαν μαθητῆς, οἱ δασκάλ' δέγνανι μὲ βέργις ποὺ τ'ς πααίναμι ἱμεῖς Στερελλ. (Μοναστηρ.) Τ'ς πλερώναμ' τ'ς δασκάλ' παλιά, ἦταν πληρωτικοὶ Θεσσ. (Βαθύρρ.) 'Αμε 'ς τὸ καλὸ, παιδί μου, καὶ ν' ἀφρονκάσαι τοῦ δασκάλου (ν' ἀφρονκάσαι = ν' ἀκοῦς, νὰ προσέχῃς) Κρήτ. ('Αβδοῦ) Εἰ 'διες τίλογον εἶναι ἀφράτα τὰ χέρια τοῦ δασκάλου, γιὰ νά'ναι ἀδούλεντα; Πελοπν. (Λάγ.) Μαζώξανε λελούδια τσαὶ τὰ δώκανε 'ς τὴ δασκάλισσά τους Πελοπν. (Ξεχώρ.) Φτάνουν δουν πιδὰ γράμματα, δάσκαλους θὰ γίνῃ; Λυκ. (Λιβύσσ.) Πγεὺς δάσκαλους εἶνι 'ς τοῦ χουργιό; Στερελλ. (Αἰτωλ.) Σᾶς ἄλλαξ' οὐ δάσκαλους σήμερα; Εὐβ. ('Ακρ.) 'Ποῶ'σι οὐ δάσκαλους τὰ δασκαλούδια, ὦρα κι 'μεῖς νὰ πᾶμε σπῖτ' ('πόλ'σι = ἀπέλυσε) Εὐβ. ('Αγία 'Ανν.) Πένδι δασκαλαῖοι σκότουσαν οἱ ἀνδάρτις Μακεδ. (Βόιον). Ὁ μικρὸς ἦπ-πεςεμ μὲ τὰ μοῦτρα 'ς τὸ δγιέβασμαν, τό 'θει μεράτσιν νὰ 'ἴνῃ δάσκαλος Χίος (Πισπιλ.) Δὲν εἴχαμε δασκάλα νὰ δούς μάθη ρωμαίικα Κορσ. 'Επῆραν ἄτον δά-

σκαλον Οἶν. Ὁ δάσκαλον οὐ μαθίζ' καλὰ τὰ γαρδέλᾶ (ὁ διδάσκαλος δὲν διδάσκει καλὰ τὰ παιδιὰ) 'Οφ. Ὁ δάσκαλον 'κι ἐμάτσειν καλὰ τὸ παιδί μ' ('κι ἐμάτσειν = δὲν ἐδίδα-ξεν) Τραπ. Τὸ κορίτσι μ' ἔστειλα 'ς σὴ δασκάλ'τσαν Τραπ. 'Πελύτσε δ' τὰ καβγία ὁ δάσκαλε (τὰ ἀπέλυσε τὰ παιδιὰ ὁ δάσκαλος) Τσακων. Ν' ἐπέτσε ἂ ἰδασκά νὰ ζᾶῃ (τοῦ εἶπεν ἡ δασκάλα νὰ πάη) Τσακων. Τὸν εἶπαν πὺς ἦταν δασκάλισσα 'ς τὸ παρθεναγωγεῖο I. Δραγούμ., Μαρτύρ. αἱμ.², 55. Μαζι μ' αὐτοὺς συμμαζεμένοι περνοῦσαν οἱ δασκάλοι 'Ημερολ. Μεγάλ. 'Ελλάδ. 1926, 464 || Φρ. Κάνει τὸ δάσκαλο (θέλει πάντοτε νὰ φαίνεται ὅτι τὰ γνωρίζει ὅλα) κοιν. Πάει 'ς τὸ δάσκαλο (φοιτᾷ εἰς τὸ σχολεῖον) κοιν. Μιλᾶν' τ'ς δασκάλας (κόκκινη βαφὴ ρούχων, ἐκ τοῦ χρώματος τῆς μελάνης διορθώσεως τῶν τετραδίων) Μακεδ. (Βόιον). Σὰ δάσκαλους σ'λατσάρ' (ὡς ἔχων περισσότερον χρόνον ἐλεύθερον) Λέσβ. Κάθεται δάσκαλος 'ς τὸν 'Αε Μιεχάλ' (εἶναι διωρισμένος ὡς διδάσκαλος εἰς τὸ χωρίον 'Αγιος Μιχαήλ) Πόντ. || Παροιμ. φρ. 'Απὸ τ' ἀφτὶ καὶ 'ς τὸ δάσκαλο (ἐπὶ ἀμέσου τιμωρίας) κοιν. Βρῆκε τὸ δάσκαλό του (εὔρε ἄλλον ἀνώτερόν του, πρὸ τοῦ ὁποίου ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ) κοιν. Συνών. φρ. Βρῆκε τὸ μάστορὴ τοῦ. Κατὰ τὸν δάσκαλο κι ὁ μαθητῆς (ἐπὶ ὁμοιομόρφου συμπεριφορᾶς) σύννηθ. Συνών. φρ. Κατὰ τὸν μαστρο-Γιάννη καὶ τὰ κοπέλια τοῦ. || Παροιμ.

Δάσκαλε ποὺ δίδασκες καὶ νόμο δὲν ἐκράτεις (ἐπὶ τῶν μὴ ἐφαρμοζόντων ὅσα αὐτοὶ τοὺς ἄλλους διδάσκουν) κοιν. 'Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Μ' ὅπως δάσκαλο καθήσῃς, | τέτεια γράμματα θὰ μάθῃς (ἡ συναναστροφή ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀτόμων.) κοιν. Διὰ τὴν σημ. πβ. τὸ παρὰ Θεόγν. Α, 35 «ἐσθλὼν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ μαθήσεται. ἦν δὲ κακοῖσιν συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον»)

Κ' ἐσὺ κακὴ δασκάλισσα κ' ἐγὼ κακὸ βελόνι (ἐπὶ δυστρόπων) I. Βενιζέλ., Παροιμ.², 124, 112. || Γνωμ.

Ποιὸς εἶδε πράσιν' ἄλογο καὶ δάσκαλο μὲ γνώση; (ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων) Πελοπν. ('Αργ.) Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Τὸ πρῶτο λάθος μάθημα καὶ δάσκαλος γιὰ τ' ἄλλα (ἡ πεῖρα ἐκ τοῦ πρώτου σφάλματος πρέπει νὰ μᾶς διδάσκῃ τὴν ἀποφυγὴν ἄλλων σφαλμάτων). Συνών. φρ. Ὁ παθὸς μαθὸς Κρήτ. Τὰ χρόνια εἶναι δάσκαλος (ἡ πεῖρα ἐρχεται μετὰ παρέλευσιν χρόνων) Λακων. Ὁ πρῶτος δάσκαλος τοῦ παιδιοῦ εἶν' ὁ γονιὸς Νάξ. ('Απύρανθ.) 'Μπρός 'ς τὴν καλὴ μητέρα, τύφλα νὰ 'χουν ἑκατὸ δάσκαλοι Πελοπν. (Γεράκ.)

Τί νὰ σοῦ κάμῃ ὁ δάσκαλος, ποὺ ὁ μαθητῆς δὲ θέλει; 'Ιόνιοι Νῆσ.

Τὰ πρῶτα μπαίγνια τοῦ χωριοῦ, ὁ δάσκαλος κι ὁ ψάλτης αὐτόθ. || Αἰνίγμ. Δάσκαλέ μου ἀγαθέ, 'ς τὸ δρόμο ἀπὸ πῆγαινα, ἓνα θεριὸ μ' ἀπάδηξε, εἶχε πέδε κεφαλές, τέσσερες ἀναπνοές, χέρια πόδια εἴκοσι, ἀνύχια ἑκατὸ (ὁ κηδεύμενος νεκρὸς καὶ οἱ τέσσαρες οἱ φέροντες τὸ φέρετρον) Κρήτ. Ὁλο γύρω κἀγκελα καὶ 'ς τὴ μέση ἓνας δάσκαλος (ἡ γλῶσσα) 'Ηπ. (Λάκκα Σούλ.)

Καρακάξα μακρονούρα, | τοῦ δασκάλου πάει κουλούρα (τὸ πλαστήρι) Πελοπν. (Κοπαν.) || 'Ἀσμ.

'Αρχιξε, γλῶσσα μ', ἀρχιξε, μὰ βλέπε νὰ μὴ σφάλῃς, γιὰτὶ σ' ἐτριγυρίσανε πολλῶ λογιῶ δασκάλοι Κρήτ.

Νὰ δόνε δειρὴ ὁ δάσκαλος μὲ μιὰ χροσὴ βεργούλα, νὰ δόνε δειρ' ἡ δασκάλα του μὲ τρία κλωνάρια μόσκο 'Ηπ. (Μαργαρίτ.)

Ἀπὸ τῆ μάνα μ' ἔρχουμαι 'ς τοῦ δάσκαλου πηγαίνου
Λέσβ.

Ἐναν κορίτ' ἀγάπησα, τίνος ἔν' πα 'κι ἀξέρω,
τὸν δάσκαλον ἐρώτεσα ἔναν χαμπάρ' νὰ παίρω
Πόντ.

Ἀπὸν δασκάλου ἤρταμι | νὰ σᾶς εὐαγγελίσουμι
(ἐκ καλάνδων) Λέσβ.

Ἦρταν κ' οἱ κινούργ' δασκάλ' | κ' ἔπιακαν τοῦ ρακονγιάλ'
Ἦπ. (Ἰωάνν.)

Ἀγίε μου Γιάννη Πρόδρομε καὶ δάσκαλε τοῦ γιοῦ μου
(ἐξ ἄσμ. λεγομένου «τὸ μοιρολόι τῆς Παναγίτσας») Ἄνδρ.

Γί'ω'καν τώρα κ' οἱ δασκάλ' | σὰν πονδίκια 'ς τοῦ βακάλ'
Ἦπ. (Ἰωάνν.)

Ἡ μάνα πῶχει τὸν -ι- νίγιό τὸν μονοκανακάρη
τοὺν ἔλουζιν, τοὺν χτένιζιν, 'ς τοῦ δάσκαλου τοὺν στέλνει
Μακεδ. (Δαμασκ.)

Τὸ παιδάκι μου τὸ ρούσο | θὰ τ' ἀλλάξω, θὰ τὸ λούσω,
θὰ τὸ στείλω 'ς τὴ δασκάλα, | νὰ εἶν' καλύτερο ἀπὸ τ'
ἄλλα
(βαυκάλ.) Πελοπν. (Ἦλ.)

Μωρὲ μικρό, μικρούτσικο καὶ πολυχαιδεμένο,
ποὺ σ' ἔλουζε ἡ μάνα σου, 'ς τὸ δάσκαλο σὲ στέλνει
Ἦπ. (Κωστάν.)

Ἐχω τὸ νοῦ μου δάσκαλο, τὸ χέρι μου μελάνι
Πελοπν. (Παιδεμέν.)

Ἐσὺ σὲ δάσκαλο δὲν πᾶς, τὰ λόγια ποῦ τὰ ξέρεις;
αὐτόθ.

Βρῦσες, δανείσ'τε με νερό, δασκάλες μοιρολόγια
(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Καρυόπ.)

Νὰ κάμης γιὸν γραμματικούς, δασκάλες δυχατέρεις
Πελοπν. (Δρυάλ.)

Δασκάλισσα, δασκάλισσα, σκόλασε τὴν Ἑλένη,
γιατ' εἶναι Σαββατόβραδο καὶ ἡ ψυχὴ μου βγαίνει
Πελοπν. (Κόκκινα Λουρ.) || Ποίημ.

Δάσκαλος γίνε, ἀλήθεια, ἂν ἤρως εἶσαι
Κ. Παλαμ., Καημοὶ λιμνοθάλ., 65. 2) Ὁ καλῶς γνωρί-
ζων τέχνην τινὰ καὶ δυνάμενος νὰ διδάσκη ταύτην, ὡς ὁ δι-
δάσκων τὸν χορόν, τὴν μουσικὴν, τὸ ράψιμον, τὸ κέντημα,
ὁ κουρεὺς, ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργὸς καὶ ἐν γένει πᾶς τεχνίτης
σύνθηθ. Δάσκαλος τοῦ χοροῦ - τῆς μουσικῆς. Δασκάλα τοῦ
πιάνου - τοῦ κεντήματος - τῆς κοπτικῆς - τοῦ ραψίματος
σύνθηθ. Τοῦτος ἔδ' δάσκαλος τῆς γουλιᾶς (=τῆς δουλειᾶς)
Κύπρ. Εἶνι καλὸς αὐτὸς 'ς τ' ραφή, γιατ' εἶχε καλὸ δάσκα-
λου (ραφή = ράψιμον) Στερελλ. (Ἀχυρ.) Δασκάλα 'ς οὐλα
τ'ς! 'Σ τὸν ἀργαλειό, 'ς τοῦ ζύμουμα, 'ς τοῦ φαί, 'ς τοῦ
γλυκό! αὐτόθ. β) Ὁ ἐπιστήμων, ὁ εὐρυτέρας μορφώσεως
ἄνθρωπος, ὡς ὁ ἱατρός, ὁ δικηγόρος, ὁ συμβολαιογράφος,
ὁ λογιστής Ζάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Μακεδ. 3) Ὁ σύμβουλος, ὁ
ὁδηγὸς πρὸς τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. κ.ά.):
Ἐχει καλὸ δάσκαλο καὶ τὸν δασκαλεύει κοιν. Καλὸ δάσκαλον
εἶχες, ἀλλὰ δὲν τοὺν ἄκ' σεις Στερελλ. (Αἰτωλ.) Μοῦ 'κανε δὴ
δασκάλα καὶ μοῦ 'λεγε βῶς δὲ γάνει νὰ κουβεδιάζω τσι γει-
τόνους μου Κρήτ. Εἶνι δάσκαλους 'ς τὰ χαρτιά, 'ς τ' γλι-
ψιά, 'ς τοῦ χουράφ, 'ς τ'ς γ'ναίκες! Στερελλ. (Ἀχυρ.) Ἐχ'-
νι καλὸ δάσκαλον τὰ πιδηγιά σ', Ν'κόλα! (ἐνν. κάποιος μεγα-
λύτερος ὁ ὁποῖος τὰ συμβουλεύει εἰς τὸ κακὸν) αὐτόθ. Ἐχουμι
κι δασκάλις 'ς τοῦ χουργιό μας τώρα! (δηλ. γυναῖκας ποὺ
μὲ λόγια παρασύρουν εἰς ἀκολασίαν τὰ κορίτσια) αὐτόθ. 'Σ
ἀβουτο τὴν δουλειαν κᾶτιναν δέσκαλον ἔχει Τραπ. || Φρ.
Κι αὐτὸς δάσκαλος μοῦ 'κόπηκε (θέλει νὰ μὲ συμβου-

λεύσῃ) Πόντ. || Γνωμ. Ἡ πεῖνα εἶναι κακὸς δάσκαλος Πε-
λοπν. (Μελιγαλ.) Συνών. δ α σ κ α λ ε υ τ ή ς. 4) Μεταφ.,
ὁ σχολαστικός, ὁ παραβλέπων τὴν οὐσίαν καὶ ἀσχολούμε-
νους μὲ ἀσημάντους λεπτομερείας σύνθηθ. Σὰ δάσκαλος κά-
νει. Εἶναι ντίπ δάσκαλος σύνθηθ. Μὴν εἵμαστε καὶ τόσο δα-
σκάλοι, δὲ μᾶς παίρνει ἡ ὥρα Ἀθῆν. Μπίτι δάσκαλος! Σῦρ.
Καημένε, 'λότυπα δάσκαλους εἰσι! (ὀλότυπα = ὀλοτελῶς)
Λέσβ. || Φρ. Ἐχει μυαλό σὰ δάσκαλος Ἰόνιοι νῆσ. || Γνωμ.
Ὅπως καὶ νὰ ρωτήσης, θὰ σοῦ πῇ, μὰ ὁ δάσκαλος τί ξέ-
ρει; αὐτόθ. Ἄν τότε βγάλῃς ἀπὸ τίς φυλλάδες του τὸ
δάσκαλο, ἓνα χαιβάνι μένει (χαιβάνι = ζῶον) αὐτόθ.
Ἐναχ χρόνον δάσκαλος, σαράντα χρόνους πελ-λὸς (=
τρελλὸς) Κύπρ. Ἄν δὲν ὑπῆρχε δάσκαλος, οὐδέβ βλα-
κίστερον ἱατροῦ αὐτόθ. Ὁ νοῦς τοῦ δασκάλου πᾶς 'ς
τὴν καθέδραν ξερανίσκει αὐτόθ. 5) Ὁ ἱερεὺς, ὡς τελῶν
παλαιότερον χρέη διδασκάλου Ἀμοργ. Α. Ρουμελ.
(Καβακλ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ. κ.ά.)
Καππ. (Ἀνακ. Ἀραβάν. Σινασσ. Φερτ.) Κεφαλλ. Κύπρ.
Λέσβ. Πόντ. (Ἰνέπ. Κερκασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Χίος
—Λεξ. Βλαστ. 273: Καλὴ μέρα, δάσκαλε, μετάνοια (χαι-
ρετισμὸς πρὸς ἱερέα) Χίος. Δάσκαλι, ν' ἀνοίξουμι τ' μου-
ροῦ μ' τοῦ μνημόρ' Λέσβ. Σ'κουθῆτι, πιρνάει ἡ δάσκαλους!
Καβακλ. Δᾶσκαλε, ἔλα μ' ἐφτάς με ἀδικίαν (μ' ἐφτάς με =
μὴ μοῦ κάμης) Τραπ. Παππᾶ, γάσκαλε, παππᾶ! —Εἶνδα
χέλεις, γιέ μου; (ἐκ παραμυθ.) Κυπρ. Ἀτήα τῶαι κᾶνενα
φαλμόδ, δάσκαλε! (ἀτήα = πήδησε, δηλ. παράλειψε) αὐ-
τόθ. Πβ. Μαχαιρ. 1,572: (ἐκδ. R. Dawkins) «ἐποῖκαν
μεγάλην δυναστείαν καὶ παραβουλίαν νὰ σκοτώσουν ... τὸν
δάσκαλόν σου, τὸν λειτουργὸν τοῦ θεοῦ». || Ἄσμ.

Σώπα, σώπα, δάσκαλέ μου, μὴν τ' ἀκούσῃ ἡ γειτονιά
καὶ τὸ 'ποῦνε τοῦ Δεσπότη καὶ σοῦ κόψη τὰ μαλλιά
Ἀμοργ. β) Ὁ ἱεροκέρυξ Λέσβ. γ) Ὁ ἱεροψάλτης Θράκ.
(Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ.) Κρήτ. (Νεάπ.): Ψηλὰ πῆρε τὸν ἤχο
ὁ δάσκαλος κ' ἐκακάρισε Νεάπ. 6) Ὁ γηραιὸς βοῦς Λέσβ.
7) Θηλ., ἡ σύζυγος τοῦ διδασκάλου πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ὁφ.
Τραπ.) Τσακων.: Ὑστιρ' ἀπὸν 'ν ἱκκλησιὰ μᾶς πῆρι ἡ δα-
σκαλίνα ἱπίσκιν' 'ς τοῦ σπίτι τ'ς Ἦπ. (Κουκούλ.) Τί
φτεῖάν'ς, κυρὰ δασκαλίνα; Ἦπ. (Ζαγόρ.) Ἐπαδρεῦτη τὸ
δάσκαλο κ' εἶναι τώρα κυρὰ δασκάλα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)
Τῶαι τὰ γυναικα τοῦ δασκάλου δασκὰ β' ἔμ' 'αοῦντε τῶαι τὰν
ἄβα δασκὰ β' ἔμ' 'αοῦντε (καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ διδασκάλου
δασκάλαν τὴν λέγομεν καὶ τὴν ἄλλην, τὴν πραγματικὴν,
δασκάλαν τὴν λέγομεν) Τσακων. β) Ἡ μήτηρ τοῦ διδασκά-
λου ἐκ φιλοφρονήσεως Πόντ. γ) Ἡ ἀμνὰς Πελοπν. (Μα-
νιάκ.) δ) Ἡ γηραιὰ προβατῖνα Κῶς: Πῆρα λ-λίον γριάς, μ-μ'
εἶναι δασκάλα τσ' ἔθ' θὰ μαρεῦδζεται. Ἐσφάξαμ μιάδ
δασκάλα. 8) Κατὰ πληθ., οἱ δ α σ κ α λ ε ς, παιδιὰ παι-
ζομένη ὑπὸ μικρῶν κορασίδων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία παρι-
στάνει τὴν διδασκάλισσαν αἱ δὲ ἄλλαι τὰς μαθητρίδας Κύπρ.

Ἡ λ. ὡς ἐπών. πολλαχ. καὶ ὑπὸ τὸν τύπ. Δασκάλου
Κάσ. Ὡς α' συνθετ. ἐπωνύμων, οἷα τὰ Δασκαλογιάννης,
Δασκαλογιόργης, Δασκαλομανόλης κ.ά.δ. Κρήτ. Ὡς το-
πων. ὑπὸ τοῦς τύπ. 'Σ τοῦ Δασκάλου Ἀμοργ. Πελοπν.
(Λαγκάδ.), Τοῦ Δασκάλου ἡ Φυτεῖα Πελοπν. (Ἄρν.
Ζελίν). 'Σ Δάσκαλον τοῦ Νιρὸ Μακεδ. (Ἐμμ. Παππ.),
Γράβα τοῦ Δάσκαλου Ἦπ. (Φιλιάτ.) 'Σ τ'ν Πέτρα τ'
Δασκάλ' Θεσσ. (Μεγαλόβρ.) Ὁ Ἀγρός τῆς Δασκάλας
Πάρ. (Λεῦκ.)

δασκαλοσσί τό, ἐνιαχ. δασκαλονσσί Ἦπ. (Κουκούλ.)

Ἐκ τῶν οὐς. δ α σ κ α λ ο ς καὶ σ ό ι.

